

KLOBUČAR VILMOS BÁRÓ

Méltóságos

baró Klobučar Ottó

Úrnak

cs. és kir. százados a II. Miklós orosz csár nevét viselő

5. számú cs. és kir. díszidás ezredben

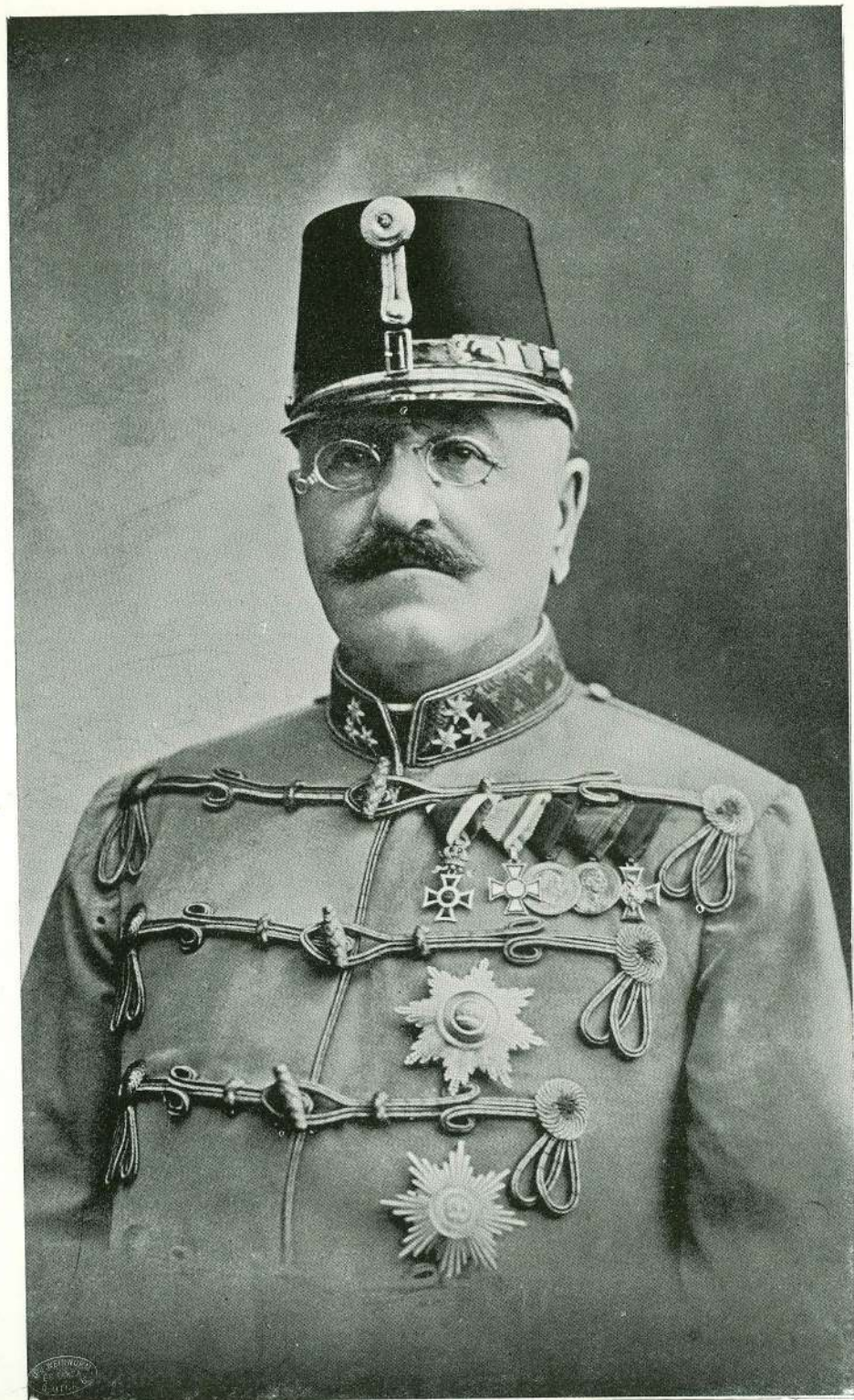
a katonai érdemérem tulajdonosának stb.

Emlékül

felajánlja

Budapest, 1910. november 1.

A Magyar Katonai Közlöny
szerkesztő bizottsága.

KLOBUČAR VILMOS báró, lovassági tábornok.

KLOBUČAR VILMOS

BÁRÓ,

VALÓSÁGOS BELSŐ TITKOS TANÁCSOS, CS. ÉS KIR. LOVASSÁGI
TÁBORNOK, AZ I. OSZTÁLYÚ VASKORONAREND ÉS LIPÓT-REND
LOVAGJA, A KATONAI ÉRDEMKERESZT STB., STB., TULAJDONOSA,
A CS. ÉS KIR. ÖTÖDIK GVALOGEZRED TULAJDONOSA, HADSEREG-
FELÜGYELŐ, A MAGYAR KIR. HONVÉDSÉG FŐPARANCSNOKÁNAK

ÖTVENÉVES KATONAI SZOLGÁLATI JUBILEUMÁRA

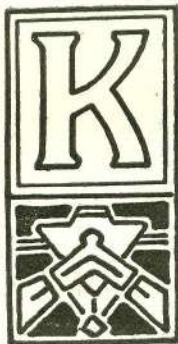
BUDAPEST

A MAGYAR KATONAI KÖZLÖNY

1910

Klobučar Vilmos főhadnagy.

LOBUČAR VILMOS báró lovassági tábornok úr ő nagyméltósága a folyó évi október hóban tölti be tényleges katonai szolgálatainak 50-ik esztendejét.

Ötven év, egy félszázad, olyan nagy idő, amelyet a természet törvénye a jól megalkotott erővel teljes embernek is csak ritkább esetben ad; félszázad a hadi pályán eltöltve, fárasztó, emésztő munka közt oly tiszteletreméltó állomás, amelyet méltán öltöztet ünnepi pompába az igaz érdemet méltányló elismerés, a köteles hála s a benső ragaszkodás.

Sikerekben gazdag, fényes pályájának legnagyobb részét a magyar honvédség ösvényén haladta meg; negyven évet töltvén a magyar honvédség kebelében, nemcsak hivatott munkatársa volt azoknak az úttörő férfiaknak, akik a honvédség jövőjének termékeny alapját megvetették, hanem egyik legerősebb oszlopa, mestere, ma pedig: főparancsnoka, vezére és egyúttal büszkesége is.

Ő a legrégebb tagja a magyar honvédség tisztikárának. A legrégebb és legelső tiszt. A neve után olvasható címek, rendjelek, rangok hosszú sora a hadipályán

szerzett ragyogó érdemeinek tündöklő bizonyosságai. Nem kereste, úgy érték ezek őt, mint ahogy a fény legerősebb árja az erdőből kimagasló hatalmas tölgyet éri.

Amivé lett, azt a maga erejének, szellemi tehetségeinek és csüggedést nem ismerő, törhetetlen kitartásának köszönheti. Az a számos elismerés, miknek részese, az a magas rang, amelyre emelkedett s az ezzel járó nagy hatalom, élénken példázzák: mit képes kivívni a tudatos életcél és erős elhatározás, valamint bizonyítják azt is, hogy valóban érdemes a kötelességteljesítés rögzös ösvényén járnunk, magasztos, de terhes hivatásunkért lelkesülve, hasznos munkát folytatnunk.

Korunk, ha talán nem ellensége, de semmiesetre sem barátja a hadi hivatásnak. Sokszor kell hallanunk olyan véleményeket, amelyekben a hadi hivatásnak s a fegyveres hatalom intézményének lenézése, lekicsinylése jelentkezik. Az ilyen korlátolt egyoldalúság nem tekinti, hogy valamennyi tudománynak fejlődése, a napjainkban bámulatot keltő eredmények biztos fejlődése és megvédése, a jól berendezett állam s a benne működő jóléti és környelmi tényezők csak az őket őrző és biztosító, jól szervezett, felszerelt, képzett, hivatása magaslatán álló, erkölcsi és fizikai erőtől duzzadó fegyveres hatalom ótalma és védelme alatt munkálkodhatnak és virágozhatnak. Világos tehát, hogy akik a fegyveres erő szervezésében, kiképzésében és fejlesztésében sikeres munkát végeznek, vezérlő állást töltenek be az államnak a tulajdon szentségét védő őrtestületében, azok béke idején is egyenrangú tényezők akár a tudományok sokoldalú világában sikeresen buvárkodó tudósokkal, akár a törvényalkotó s kormányon ülő államférfiakkal. S ha korunk a hízékedés tömjénét pazarul égeti nemcsak a valóban kitűnők, ha-

Honvéd gyalogos-százados.

nem gyakran a középszerűek előtt is: ily áramlatok közepette nemcsak helyénvaló, de mulaszthatatlan kötelessége a fegyveres hatalomnak is, hogy ünneplő érzelmekkel sorakozzék és meghajtsa zászlóját az előtt a vezére előtt, aki a hadi hivatásnak szentelt sikerekben dús életének rögzös pályáján a zenitre érkezett.

Tudjuk, hogy ő nagyméltósága *Klobučar* báró lovassági tábornok úr igaz és őszinte jellemének egyik jelentős alkotó része a külsőségeket, a pompát és zajos ünneplést kerülő filozófusi szerénysége. Tudjuk azt is, hogy a külső elismerésnél semmiesetre sem tartja kevesebbnek azt a jutalmat, amelyet becsülettel végzett munkája után éber lelkiösmerete ad neki. Meg vagyunk győződve arról is, hogy szivesebben fogadná a dísz nélkül való borostyánágot, mint az ékes-szólás hímes virágaiból font színes koszorút, de a katona szivünkön urrá lett szeretet és ragaszkodás, az ünneplő érzelmek mégis azt parancsolják, hogy mikor bajtársaink karddal tisztelgnek, mi hiven fejezzük ki azt a személye iránt érzett őszinte ragaszkodást és benső hálás tiszteletet, amely intézményünk minden tagját áthatja.

Ezért erős a meggyőződésünk, hogy szeretett főparancsnokunk nem veszi tőlünk zokon, ha jubileuma alkalmából úgy emlékszünk meg róla és működéséről, amint az a valóságnak, a köteles igazságnak megfelel, s amint vezető és vezérlő egyénisége megérdemli.

Azokban a századokig tartó véres küzdelmekben, amelyeket hazánk a XV. század óta az akkori világ hódító hatalmasságával, a törökökkel folytatott, honunk védőbástyája, az ellenséges összetűzések és mérkőzések legelső és állandó színtere: a »végek« voltak,

A Duna-Drávavidék, Horvátország-Szlavoniának később határőrvidéknek nevezett területén át vezetett azoknak a támadó török seregeknek az útja, amelyekkel akkoron egyetlen európai hadsereg sem mérkőzhetett.

A folytonos küzdelmek itt edzették harcra, nevelték vitézekké hazánk ifjúságát. Az állandó harcok mezején párolgó piros vér nevelte a nemzedékeket, az elhullt hősök helyén új hősök teremnek, akik a hazaszeretet sugallta önfeláldozást édes kötelességnek tekintik, s a hazáért sikraszállva rendíthetetlen bátorsággal vívják a szakadatlan harcokat. Nem csuda, ereikben már a későbbi Zrinyiek vére csörge-dez, szivökben ezek harci szenvedélye lobog. E hős vérrrel szentelt területen a hadi hivatás életcélá lesz. A hősi tradíció apáról fiura szálló szent örökség. A harcok mezején, a hadi hivatásban vitézkedő daliák szívében a harcos erények dúsán tenyésznek s engedelmességük, hűségük magasztos erényei mindmegannyi vitéz viadalban és dicső diadalban fényes önfeláldozásban nyilatkoznak. A vérbeli örökség az idők hosszú folyamán sem apad, sőt gyarapodva tovább-tovább száll a késő utódokra is, akik ősi hivatásukat az önfeláldozó hazafiságot és bajvívó hősiességet az ország védelmében számos vitézi próbán fényes diadallokkal s hősi önfeláldozással megpecsételik.

Ez a titka, magyarázata annak, hogy a határőrvidék napjainkig fegyveres erőnknek annyi, meg annyi derék katonát, vitéz hőst, jeles tábornokot adott.

Klobučar Vilmos báró, lovassági tábornok úr ő nagyméltósága Horvátországban, Lika-Krbava megyében, Lovinacban 1843. április 8-án született. Régi katonacsaládból származik, atyja határőrvidéki őrnagy volt. A hadi hivatást tehát százados családi hagyományok jelölték ki számára. De már zsenge korában maga is felismerte valódi hivatását

Honvéd dzsidás-százados.

s így már kora ifjúságától ennek betöltésére szentelhette egész erejét. Már gyermekkorában lépett a kismartoni hadapród-intézetbe. Itt, s később a bécsujhelyi akadémián töltött éveit használta fel arra, hogy magát a hadi hivatás feladatainak teljesítésére minél tökéletesebben előkészítse. 17 éves korában a 7. határőrvidéki gyalogezredhez hadapródnak avatták fel. Az élet iskolájába jutva, komolyan tanulmányozta a pályát, amelyet magának élethivatásul választott, teljesen felfogta annak nemes rendeltetését és fontosságát és ehhez mérve komolyan és meggondolva intézte magaművelő tanulmányait.

Mint hadnagy végigküzdötte az 1866-iki osztrák-poroschadjáratot. Résztvett a trautenau, neurognitzi és königinhofi ütközetekben, meg a königgrätzi csatában; harcolt Lamácsnál (Blumenaunál) is, az ellenség előtt vitézségével és rátermettségével tünt ki.

A hadi élet, a háború jelenségeinek megértése iránti rendkívüli értelmi érdeklődése itt tág teret, bő anyagot talált. A véres hadjárat tapasztalatait, tanulságait azután boncoló elméje a gondolkodás világában vizsgálta, mértékelt, átszűrte, fejlesztette velök bíráló és alkotó tehetőségeit, hogy majdan, ha tere lesz, gondolati tényeit a gyakorlati életbe ültethesse át.

Az 1867-iki kiegyezés a honvédség megalakítását törvénybe iktatta. A véderő ezen új intézményének megalakítása azonban nem volt könnyű feladat. Hazafias buzgóság, áldozó készség, hozzáértés, lelkiismeretes kemény munka, erősen kifejtett kötelességszeretet kellett hozzá, hogy a szerény keretekben tervezett védőintézmény megalakulhasson, helyét megállhassa.

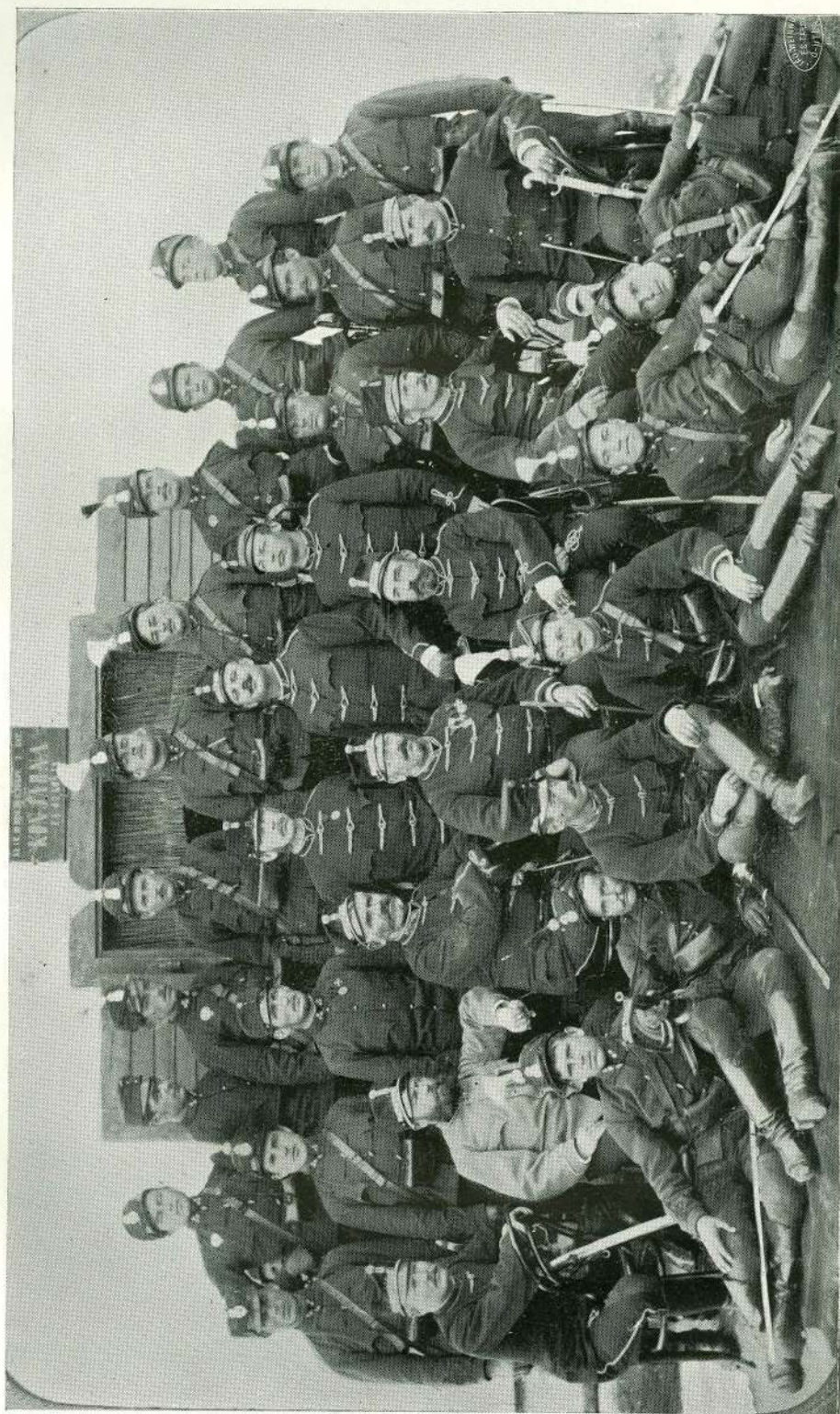
Annál keményebb feladat hárult a szervezőkre, annál több kötelességtudásra, tapintatra, éleslátásra, annál sze-

rencsésebb kézre volt szükség a tisztikar megválasztásában. A honvédség szervezésekor a tisztikart háromféle elemből rögtönözték. E különböző tulajdonságokkal bíró elemek egy részét a volt honvédek belépő gárdája képezte, a másik részt a polgári elemből kinevezett tisztek alkották, a harmadik rész pedig a közös hadsereg tényleges állományából helyeztetett át.

Ezeknek elseje volt mostani főparancsnokunk. Hogy ebben az elhatározásában szerencséje is vezérlette, immár egy emberöltőt meghaladó fényes pályája s a mai jubileum is bizonyítja. Mert perbe szállhatunk a kedvezőtlen sorssal, rövidebb-hosszabb ideig küzdhetünk is vele, de a sorssal vívott állandó küzdelemben a lángész számítása is csalódik, a rendíthetetlen akaraterő is derékon török, munka, kitartás mind csak szárnyaszegett, meddő. A hasznos alkotásoknak és sikereknek sűrű egymásutánban következő szakadatlan sora éppen azt bizonyítja, hogy neki akkor is volt a cselekvésre ereje, amikor a sorsot kényszerítene kellett, hogy az ő vasakarata előtt meghajoljon.

A honvédség szépen fejlődött, izmosodott. Ő nagyméltósága katonai pályáján való emelkedése az intézmény fejlődésével együtt haladt.

Katonai talentuma, kötelességtudása és a felelősség érzése a honvédség fejlesztésének kiváló munkásává avatta. Kötelességtudásának erőnövesztő sugallata volt az a forrás, mely táplálta benne a lelkesedést mindannak teljesítésére, amit pályája eléje szabott. A magára vállalt feladatokat mindig s minden irányban hiven, becsületesen teljesítette: pontossága és lelkiismeretessége példaszó tárgya lett. Hosszú katonai pályáján nem akadt olyan feladat, amelynek ereje meg nem felelt, olyan

A m. kir. varasdi 10. honvédszászárvezred 1-ső osztályának tisztikara és altisztjei.

munkába sohasem fogott, amire időt pazarolni kár lett volna.

Jellemében a nemes becsvágy és az okos akarat egymást támogatják. A felfogásban és elhatározásban gyors, a végrehajtásban bátor katona százados korában fegyvernemet változtat s a lovassághoz téteti át magát. Merész vállalkozás, sorsdöntő kockázás, pályaszakadás, kudarc annak, kiben igazi rátermettség nincs, de a sikeraratásnak újabb mezeje az emelkedésnek és dicsőségnek új ösvénye annak, kit a hivatás ragad magával. Ő hivatását követte. Törhetetlen akaratereje, készültsége, kiváló lovas érzéke és rendkívüli tehetsége kivívta számára az igazi vérbeli lovas katona hírnevét.

Már őrnagy korában a 10. honvéd huszárezred parancsnoka s 1885-ben a pozsegai gyakorlatokon végrehajtott bravúros támadásával magára vonta a király figyelmét. Ez a pozsegai hadgyakorlat adott alkalmat jelenlegi szeretett főparancsnokunknak arra, hogy lovasvezéri talentumát merész próbán fényesen bebizonyítsa. Amikor a harcokat bevezető lovasműködés színterén a bajvivó mérkőzésre indul, a legfelsőbb hadúr magához inti őt s azt kérdi tőle: »Mit tud az ellenségről?« »Mindent Felség! Az erdő felől jön, most fogom megrohanni!« Önérzetes, büszke jelentés, csak annak az ajkára illő, aki a harcok fergetegén uralkodásra termett. Háromszor villan tisztelgésre a kard kezében s büszke öntudattal, örömtől dobogó szívvel, boldogan pattan ezrede élére, hogy honvéd huszárjait rohamra vezesse. Ebben a fenségesen komoly pillanatban, amelyet a hadi szerencse csak annak a kegyeltjének ad, aki vele élni tud, kezd az ellenség az erdőszorosból kibontakozni. A legszilajabb vágóban, mély árkokon, szakadékokon, élő sövény- és deszkakerítéseken, méretlen akadályokon

át, azonban akár csak a síma porondon zárkózottan, robogva repül a varasdi 10. honvéd huszárezred várva-várt ellensége elé s azt, mielőtt lélegzethez juthatna és sikerrel védekezhetnék, visszaűzi.

Valóban király szeme elé való fenséges látvány.

A legelső katona, a legfelsőbb hadúr elragadtatással, büszke örömmel szemléli a remek lovas rohamot s a mellette szilaj rajta-rajtában robogó 10-es huszárok mindenik szakaszát »Igen jó! igen szép! pompás! remek!« kiáltással dicséri, buzdítja, lelkesíti. A lángról láng, pusztító tűz gyúl s az ellenfelet felperzseli

A próbatét fényesen sikerült. A határőrvidék szülöttét véráztatta szülőföldjének harcmezeje lovasvezérré avatta.

Ezidőtől kezdődik pályáján való rohamos emelkedése. 1887-ben ezredes és még ezen évben a 83. honvéd gyalogdandár parancsnoka, majd 1893-ban vezérőrnagy és a 75-ik honvéd gyalogdandár parancsnoka lett, ahonnan két év múlva a legfelsőbb hadúr bizodalma a magyar honvéd lovasság felügyelőjévé nevezvén ki, a honvéd huszárok élére állította.

A honvédlovasság felügyelője.

Most lép ő nagyméltósága *Klobučar* báró úr arra a küzdőtérre, amelyenegyéniségét egész jelentőségében megismerhetjük.

Nem tudunk gondolkozásáról, jellemző tulajdonságairól, valóban egyedül álló egész egyéniségéről, nem tudunk törekvéseiről, küzdelmeiről, mindenkor céltudatos működéséről és ennek tündöklő eredményeiről hívebb és találobb képet nyújtani, mintha katonai pályájának ezt az időszakát keresetlen színekkel, de kissé részletesebben ecsetelni igyekszünk.

A m. kőr. kolozsvári VI-ik honvédkerület 1894-ik évi tőrzsíszti harcászati lovaglásáról.

Egy jelszava volt. Ez adott erőt néha nehéz küzdelmeiben, ez nyújthatott elégtételt egy-egy gyötrelmes időszak legyűrése után, ez jellemezte egész lényét, minden gondolatát, eszméjét, tényét, ez — egész működését: »Akadály nincs!«

Ez volt irányító eszméje, tündöklő célja és végül dicső eredménye lovassági felügyelői szereplésének.

Az ő huszárjai előtt: »Akadály nincs!«

Mindjárt díszes és felelősségteljes állásának elfoglalása után vasszorgalommal a csapatok teljes megismerésére törekszik, hogy személyesen szerzett benyomásai alapján a cél tekintetében teljesen kész tervét az eszközökre nézve is kidolgozhassa.

A csapat belső értékének emelésére irányul első törekvése.

Mindenek előtt a tisztikart igyekszik olyanná tenni, hogy az szakképzettsége, műveltsége és erkölcsi értékénél fogva őt magasztos törekvéseiben, kitűzött céljának elérésében igazán támogatni képes legyen.

Csak az a tiszt lehet jó oktató a lovaglásban, csak az a tiszt lehet mintaképe embereinek, ki valóban jó lovas.

A jó lovaglás meghonosodására irányítja törekvését: »Jó lovasok, jó lovakon!« ez az a cél, a melyet maga elé tűz, amely felé valósággal fogalommá vált szívós akaratával törekszik.

Keresztülviszi, hogy a lovaglótanár intézetbe évente ne egy, hanem két honvéd huszártisztet vezényeljenek. Azt akarja, hogy a honvédlovasság ne csak a szükséges számú lovaglótanárokkal rendelkezék, hanem soraiban minél többen legyenek, kik bajtársaikat kiváló lovaglásukkal követésükre buzdítsák.

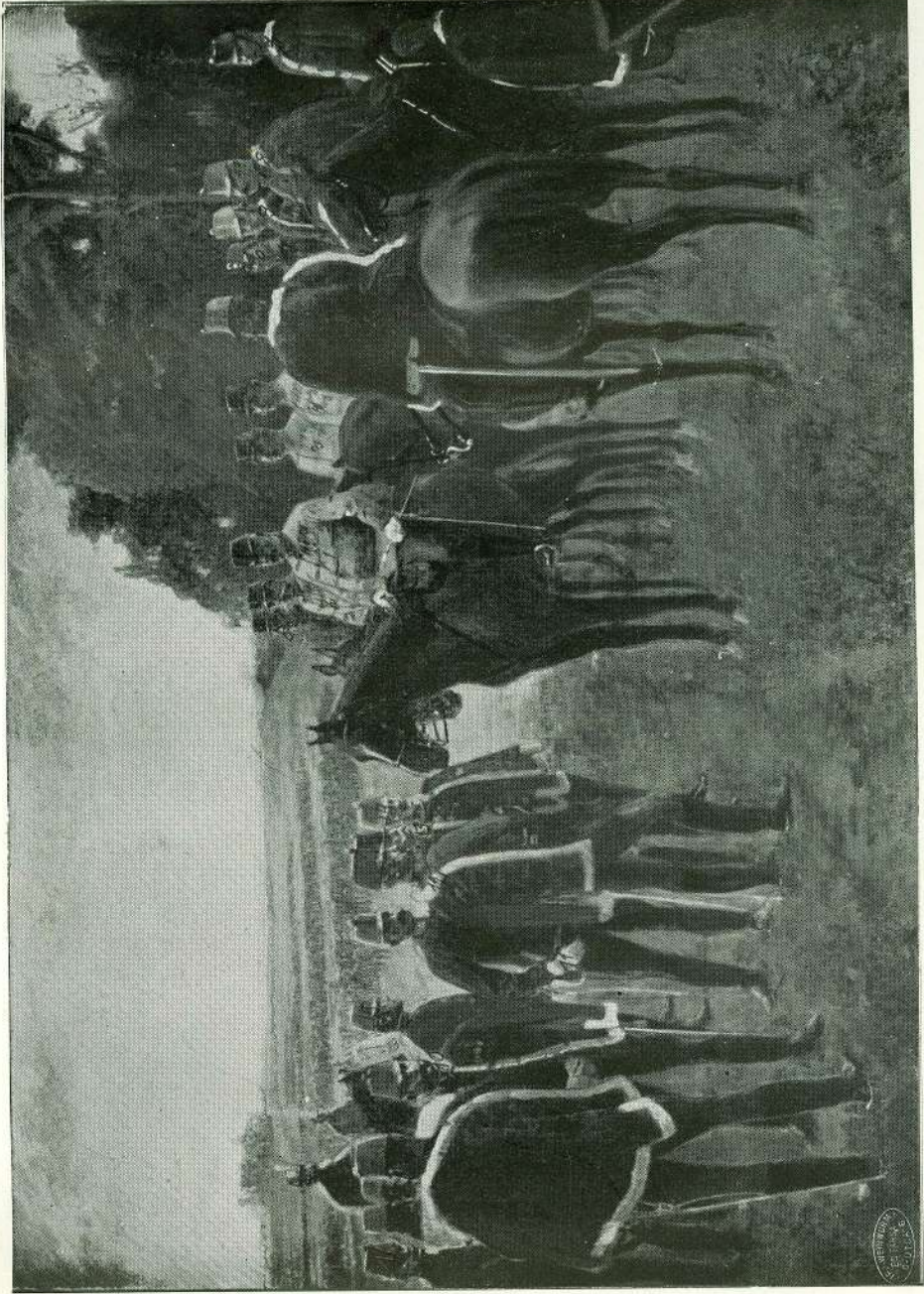
Majd kieszközli, hogy a magas iskolalovaglásban leendő

kiképzetésre a honvédlovasság is küldhessen évente egy-egy tisztet az udvari lovardába. Az iskolalovaglásra különös hajlammal bíró tisztek hadd hatoljanak be a lovaglás legmagasabb művészetébe, hogy azután a jó és rendszeres lovaglás kútforrásából merített nagy tudásukkal és képességükkel a lovaglás oktatásában és a lóidomításban teljesen tisztult, szakszerű nézeteik terjesztésével az egész tisztikar és ezzel közvetve az egész csapat lovaglásának szintjét emeljék.

Igen természetes, hogy mint lovassági felügyelő a lovaglásnak a dandártiszti iskolákban és a központi lovasiskolában való oktatását is állandóan a legéberebb figyelemmel kísérte és azt mindenképpen emelte és fejlesztette.

Jól tudva azt, hogy hivatásának magaslatán csak az a lovastiszt áll, ki a terepen az akadályoktól független, jól tudva azt is, hogy nyitott szemmel és emelt fővel előretörtető vezetőjét csapatja minden poklokön keresztül is követi: a honvédlovasság felügyelője a tereplovaglás legjobb iskolájának, a vadászlovaglások fejlesztésére is kiterjeszti mindent felölelő munkásságát.

Az eleinte szeletek után lovaglandó kötelező vadászlovaglások rendszeresítése, a kopófalkák beszerzése, lassankint csaknem minden ezrednek saját tenyésztésű kopófalkával való ellátása és ezzel a vonszalék-vadászatok meghonosítása, a törzstiszteknek e vadászatokhoz való kirendelése, hogy alárendelt tisztjeiket azután helyes irányban befolyásolhassák, a lovas vadászszenvedélynek általános ébresztése, mindmegannyi állomás azon a fokozatosan, de állandóan felfelé vezető úton, mely az iskolalovaglás fejlesztésével egyetemben odavezetett, hogy a honvédhuszártisztek mindenütt, hol a lovasvilág kiváló

A honvédtovasság felügyelője.

lovaspróbákra összesereglett, nemcsak becsülettel, de dicsőséggel mutatkozhattak be.

De az ő sohasem nyugvó, mindenről gondoskodó elméje arról sem feledkezett meg, hogy a jó lovagláshoz a tiszteknek jó lovakra is szükségük van. Rendkívüli találékonyssággal minden eszközt megragadva, hogy tisztjeinek jó lovak beszerzését megkönnyítse, el is érte előtte lebegő célját: »Jó lovasok, jó lovakon.«

Azoknak a rendkívüli követelményeknek teljes ismerete, melyeket a modern lovasságnak mai hadi alkalmazása a lovastiszt katonai tudásához, az ebből eredő ítélő- és gyors elhatározókéességéhez támaszt, arra indította őt, hogy a huszártisztek elméleti képzését is az ő sajátos céltudatosságával és mindenre kiterjedő gondosságával előbbre vigye.

Minden eszközzel odatörekszik, hogy a fiatal tisztek a szabályok és szolgálati utasítások valódi szellemébe behatoljanak; a dandártiszti iskolákban és a honvéd központi lovasiskolában pedig a katonai szaktudományok elméleti és gyakorlati oktatását, valamint a csapatoknál tartott tiszti foglalkozást oly színvonalra emeli, hogy tisztjei ezekből a forrásokból mindazt meríthetik, mire gyönyörű, de nehéz hivatásuk teljesítésében szükségük van.

A tiszti kiképzés ellenőrzésével és irányításával a dandárparancsnokokat bizta meg.

Az utászszolgálatnak nagy fontosságát, különösen a vizen való átkelés szempontjából, jól ismerve, az arra kiszemelt tiszteket utászcsapatokhoz vezényelteti, hogy ott a vezetésükre bízott dandárutásztanosztályok eredményes kiképzéséhez szükséges gyakorlati tapasztalatokat gyűjthessék.

De nemcsak a szakismeretek gyarapítására ösztönzi

szüntelenül tisztjeit, hanem fáradhatatlanul buzdítja és támogatja az általános műveltségük emelésére, látókörük szélesbítésére irányuló minden törekvésüket.

Ne felejtjük el, hogy a tiszttek külföldi tanulmányutazásainak eszméje az ő felügyelősége alatt fogamzott meg.

Igy igyekezett mint lovassági felügyelő azt a tisztikart képezni, melyből aztán ritka lélekismerettel hű munkatársainak lelkes, sőt fanatikus táborát alakíthatta.

Az első pillanattól fogva nem volt az a fiatal hadnagy, kivel ő nem foglalkozott volna. Csodálatraméltó egyéniségének varázsával, közvetlen egyszerűséggel, kedves bajtársiassággal közeledett mindenütt tisztjeihez.

Keresetlen és minden külső formaságokat megvető modorával, de mindig igazi úr tetőtől talpig, csakhamar oly szoros kapcsolatba lépett a tisztikarral, hogy annak bajait senki sem ismerhette úgy, mint ő.

De nem is volt a tisztikarnak jobb barátja nálánál. Határtalan bizalommal tekintettek fel hozzá. Hisz egy alkalmat sem mulasztott el ez az aranyszívű vasember, ha tisztjeinek anyagi jólétét, akár az egyeseknek az egésznek érdekeit előmozdíthatta, a tisztikar tekintélyét, egész pozícióját emelhetette.

Ezzel nyerte ő meg az emberek szívét, ezzel tudta fogékonná tenni az emberek lelkét ama magvak számára, melyek aztán nagy lélekismerettel tervszerűen elhintve, áldásos termést is hoztak, valósággal egybeforrasztva a mestert tanítványaival, úgy hogy végre egész iskolájának műve a mester kezének, elméjének, a mester egész énjének eltörölhetlen nyomát magán hordta. Ezzel buzdított ő, de ezzel jutalmazott is.

Érzelmős dicsérettek távol álltak egész lényétől. Egy-egy

elismerő fejbólintása, egy-egy kézszorítása nagyobb becsben állott más ember dicshimnuszánál.

Senki sem értett ahhoz úgy, mint ő, hogy tisztjeit a saját egyéniségét leginkább jellemző tulajdonságaival, szakadatlan céltudatos tevékenységének és erélyének példájával, lényének szuggesztív hatásával odavigye, hogy mindenki minden erejét megfeszítve őszintén és határtalan lelkesedéssel dolgozva, az eredményben keressen elismerést.

Rendkívüli volt az a munka, amit ő követelt; csak egész ember — egész erejét megfeszítve tudott megfelelni!

És ő teljes tudatában volt annak mindig, hogy tisztjei mit dolgoznak; nem mondta, mégis mindenki érezte.

Az az erély, mellyel a tisztii létszám teljességéért küzdött, sőt annak emelésére is törekedett, a tisztikar jólétére irányuló szüntelen munkálkodása világosan mutatta, hogy ő a munkát mennyire méltányolja.

A honvéd huszárság legénységét mindig rendkívül magasra értékelte.

Tisztában volt azzal, hogy emberanyagunkban annyi hajlam, bátorság, ügyesség, leleményesség és munkabírási van, hogy e tulajdonságok kiművelésével és fejlesztésével bármily hadi tettekre, a lehetetlennek látszóakra is képes csapatot teremthet.

A keretrendszer a kiképzés minden ágára bénítólag ható kedvezőtlen állományviszonyokban betegeskedik.

Mivel egyelőre nem remélhette, hogy e bajon a létszám felemelésével gyökeresen segítsen, utat és módot keresett és talált is arra, hogy a keretek — melyekbe mozgósításkor az azokban kiképzett tartalékos legénységet illesztik — a kiképzés legmagasabb fokára jussanak. Arra törekedett szüntelen, hogy egyrészt az — úgy-

szólván a csapat fenntartó vázát képező — tényleges legénység, mint ilyen, a csapat értékét emelje, másrészt hogy kiváló kiképzetésénél fogva annak idején mint tartalékos ne igen különbözzék a tényleges legénységtől. Jól tudva azt, hogy a sablonszerű tömegkiképzés csak felületes máz, mely a polgári hivatásának élő tartalékosról hamar lekopik, az egyén ügyességéhez és szellemi képességéhez mért egyenkénti kiképzést tette az oktatók szigorú kötelességévé.

Az egyedül mértékadó szabályzatok élő szelleméhez való ragaszkodás és a legnagyobb figyelemre való törekvés lett a kiképzés irányítója, az egyénhez mért, alapos, fokozatosan haladó és sohasem elhamarkodott oktatás az egyedül megengedett módja a munkának.

Ha már nem emelhetette a megállapított létszámot, legalább odahatott, hogy minden egyes ember tökéletesen ki legyen képezve és fegyelmezve; a legnagyobb eréllyel ellene dolgozott annak, hogy a sok elvezénylés, — a különféle szolgálatok által a kiképzéstől elvont emberek hiánya a szolgálatot a csapatnál mód nélkül megnehezítse és azok annak idején mint rosszul fegyelmezett és hiányosan kiképzett tartalékosok hasznavehetetlenek legyenek.

Az altisztek kiképzésére fokozott gondot kellett fordítani; ezért pótkeretparancsnokoknak kiváló, igazán kipróbált századparancsnokokat tett meg, ezek szakavatott kezeire bízva az altiszti sarjadék képzését és nevelését. A lovaglást a lovardában és különösen a terepen, az akadályokon való áthatolást a lehető legtökéletesebb színvonalra emelte. Az újonccokkal már a kiképzés első idejében kezdte meg az ugratást és nem volt többé esemény, ha a korlátot a lovardába hozták, ha az akadályokhoz kellett menni.

Mindennapi penzum lett az ugratás, melynek elvégzése ember és ló idegeit hidegen hagyta.

Ezzel annyira tudta fejleszteni az akadályokon való áthatolást, hogy az előirt legmagasabb akadály átugrása lógó szárakkal, nyugodt lépésben mindenki előtt csakhamar természetesnek látszott.

Különös gonddal törekedett arra, hogy a legnagyobb akadályok, a folyóvizek is eltűnjenek huszárai előtt. Az utászszolgálat gondos művelésének a vizen való átkelés megkönnyítése volt a célja. Végre célirányosan tervezett és az ő szokott erélyével keresztülvitt usztató gyakorlatokkal is annyira vitte a csapatot, hogy egy teljes menettfelszerelésű járőr, midőn feladata úgy kívánta, a Tiszának is nekivágott s át is usztatta baj nélkül.*

Megelégedéssel mondhatta a lovassági felügyelő: »Az én huszárajaim előtt *nincs akadály!*«

A harctéri szolgálat előgyakorlataként előirt »szabadba való lovaglás« gondos és céltudatos művelésével oda-törekedett, hogy a huszár az arcvonalnak ne csak egy része legyen, hanem önállóan gondolkodó, öntudattal cselekvő *egyén*, amilyenre különösen a harctéri és járőrszolgálatban van szükség, ahol az egyes ember magára hagyva önállóan kénytelen határozni. Az elméleti oktatás alatt elsajátítottakat az emberek a terepen gyakorlatilag beigazolva látták, úgy hogy azt többé el nem felejtve, adott esetben hamarosan értékesíthették.

Mindazt, amit úgy a harctéri szolgálatban, mint minden egyéb gyakorlatnál a legfontosabbnak tartott, négy szóban foglalta össze:

»Csend, figyelem, fegyelem és szem!«

* Vargyas Andor hadnagy volt a bátor járőr elszánt parancsnoka.

Aranyszavak, azt minden gondolkozó katona belátja!

Különös súlyt vetett mindig az ütemre, jól tudva azt, hogy az egyenletes ütem mennyire főfeltétele az általa mindig vasszigorral követelt zárkózottságnak, a sikeres lovasroham elengedhetetlen kellékének és egyedüli biztos eszköz a lovak erejének odacélzó kimélésére, hogy azok a döntő pillanatban a lehető legnagyobb erő kifejtésére képesek legyenek.

A zártrendű gyakorlatoknál a szabályzattól soha el nem térő, csodálatos következetességgel, mindig a dolog lényegére irányuló szigorral a legnagyobb szabatosságot, ezt a legfontosabb fegyelmi eszközt, de emellett a páratlanul élénk mozgékonyt követelte.

Mert nem tekintve az őszi gyakorlatokat, a hol a szigoruan pontos zártrendű gyakorlatra a rövid idő miatt a honvédlovasságnak — létszámviszonyainál fogva — alig nyílt alkalma, hogy a zártrendű gyakorlatoknál megkövetelendő szabatosság az egész csapat vérébe átmenjen, a keretgyakorlatokban kereste és meg is találta az eddigi hiány pótlóeszközeit.

Ezek alkalmat adtak a csapatoknak arra, hogy a legnagyobb pontosságot megszokhassák és módot nyújtottak a tiszteknek — föl a magasabb parancsnokig — kik eddig többnyire csak vázakat vezethettek, hogy megszerezzék azt a gyakorlottságot, mely a használható lovasparancsnok sohasem tűnődő, igazán talpraesett vezetésének főfeltétele.

A keretgyakorlatok kiválóan *oktató* jellegét mindenkor kidomborítva minden eszközzel odahatott, hogy azokon mindenki tanuljon is. Idetartozik a tüzérség bevonása is.

Az összpontosító menetek a felderítő és biztosító szolgálatnak ismeretlen terepen való gyakorlására, majd nagyobb szabású felderítő gyakorlatokra adtak alkalmat.

Igazán páratlan elmésséggel és szakértelemmel kigondolt iskola minden tekintetben.

Igen természetes, hogy ő nagyméltósága, ez a valóban nagy lovasember, különös gondot fordított arra, hogy a honvédlovasság a legfontosabb harceszközének — a jó, kitartó és minden hadi viszonyok között megbízható lovaknak — se legyen híján.

Amikor Ő császári és apostoli királyi Felsége bizalma őt a honvédhuszárság élére állította, a csapatok évente kétszer, tavasszal és ősszel kapták meg szükséges pótlólovaikat, melyeket alig pár havi zabolás és idomítás után vállalkozóknak kiadtak. Igen természetes, hogy e rendszer mellett az erőltetve végzett idomításnál a lovak erőállapotára nem lehettek különös tekintettel, ami annál nagyobb baj volt, mert a lótenyésztési viszonyok miatt már akkor is aránylag kevés 4 évesnél idősebb csikót lehetett vásárolni.

A fiatal ló, alig 6 havi rendes zabolás és hozzá rendkívül megerőltető idomítás után, igazán gyenge erőállapotban került a vállalkozóhoz, ki azt többnyire nehéz munkára fogta. Nem csoda tehát, ha a lovak csakhamar a hadifáradalmak elviselésére alkalmatlanokká váltak.

Az őszi pótlólovak a zártrendű gyakorlatok kezdetekor kerültek kiadásra, úgy hogy ezekben jóformán részt sem vettek, míg a fiatal tavaszi pótlólovakat kénytelenek voltak az őszi gyakorlatokon az arcvonalba beállítani, ami természetesen nem vált erőállapotuk és épségük hasznára.

Ő, ki e rendszer nagy hátrányait jól ismerte és tudta, hogy ilyen lóanyaggal bíró lovassággal nem tudná elvégezni azt, amit ő a csatamezön végezni akart, természetesen azonnal hozzálátott, hogy e bajon segítsen.

Ámde itt is nagy nehézségek állottak útjában.

De ő sohasem volt az az ember, kit felmerülő nehéz-

ségek zavarba hozhattak volna. Híven jelszavához »Akadály nincs!« és azt a végcélt szem elől nem tévesztve, hogy a csapat csak ősszel kapjon pótlólovakat, melyek aztán egy évig ott is maradjanak: mint hasonló helyzetekben mindig, most is azonnal készen volt az »átmeneti intézkedéssel«.

Hogy a honvéd lovasság lóanyagát idomítottság és erő-állapot tekintetében mindenáron emelje, egyelőre ősszel a pótlólovak egy részét, lehetőleg teljes korú lovat vásároltatott, melyeket elvileg tiszték és altiszték által történt belovaglás után januárban a keretekbe osztottak be, míg helyettük már bezabolt, teljesen fejlődött lovakat adtak ki vállalkozóknak. Így évente sok lovat megmentett attól, hogy fejletlen, félig idomított állapotban a vállalkozókhoz kerüljenek. A tavaszi pótlósorvány kezdetét pedig február 1-ére tette és intézkedett, hogy a kiskoru pótlólovakat a fegyvergyakorlatokra el ne vigyék. Mindezekkel arra törekedett, hogy minden pótló mégis legalább 8 hónapon át rendes táplálékot kapjon és csontozata meg izomzata alapos, de okszerű munka mellett rendszeresen kifejlődjék.

De mindezt, amint említettük már, csak átmeneti rendszabálynak tekintette, jól tudva azt, hogy tökéletes eredményt csak úgy érhet el, ha a fiatal lovak egy egész éven át rendes táplálás és erős, de okszerű munka mellett teljesen kifejlődve kerülnek ki a vállalkozók tartásába.

Hisz a honvédlovasság vállalkozók tartotta lovakkal megy a harcmezőre és ezek segítségével remélte a gondos vezető, hogy huszárjainak megbízható harckészségét elérheti; hogyne gondoskodott volna tehát róla, hogy ezek a lovak a hozzájuk fűzendő követelményeknek meg is tudjanak felelni.

Ezért és a hazai lótenyésztésnek ismét csak a lovasság lehetőleg tökéletes lovasíttósága érdekében álló fel-

lendítését szem előtt tartva, helyezett ő oly nagy súlyt arra, hogy az ezredparancsnokok pótlovaikat lehetőleg közvetlenül a tenyésztőktől szerezzék be.

Felismerve azt is, hogy a honvéd lovasság lovainak átlagos életkora túl alacsony, sohasem nyugvó elméjében a vállalkozóknál öt éven át a hadiszolgálatra teljesen alkalmasként megmaradt lovak visszavásárlásának eszméje fogamzott meg. Így sikerült huszársága részére az idősebb és valóban kipróbált kemény lovak igen tekintélyes számát biztosítani.

A lovak okszerű idomításánál, céltudatos edzésénél, ugróképességük emelésénél mindvégig a végcélt, a háborút tartotta szem előtt.

Hogy egész rendszere bevált, arról azok a szinte hihetetlennek tetsző teljesítmények tesznek tanuságot, melyekkel a honvéd lovasság az egész lovasvilágot lelkes elismerésre ragadta.

Míg a csapatok valódi harckészségének alapjait így a legapróbb részletekre is kiterjedő gondossággal és odaadással megvetette, természetesen azt is óhajtotta, hogy nagy művét, melynek felépítésén oly meleg szeretettel, oly végtelen lelkesedéssel munkálkodott, meg is koronázza azzal, hogy kiváló csapatjainak élére ahhoz minden tekintetben méltó vezetőket is állítson.

Ő, ki a csapatot oly magasra értékelte, úgy szerette, hogy egy valóban jó csapat látása valósággal felvillá nyozta, a legjobb kedélyhangulatba hozta, sajnálta volna azt a — sohasem tévedő ítélete szerint — helyét meg nem álló parancsnoktól.

Ritka természeti adománnyal minden embert helyesen értékelve, szerencsés kézzel minden helyre az odavaló embert tudta állítani.

A kiválasztottakat aztán úgy kezéhez tudta igazítani, hogy azok mesterükkel mintegy titkos vezetékkel összekötve, az ő szemével látni, az ő fejével gondolkodni, az ő kezével cselekedni tanultak.

Hogy tudott ő mindenkor a lelkekbe látni, a szivekben olvasni, hogy tudta mesteri keze mindenkiben azt a hurt megpendíteni, melynek zengését hallani óhajtotta.

Elméjének, vasakarátának, eltérést nem ismerő következetességének, egész fölényes egyéniségének szuggesztív hatása alatt a csapatparancsnoktól le a huszárig mindenki csak őt figyelte, csak tőle várta a sikert, a dicsőséget. És hogy ezt nemcsak várta, de fanatikus meggyőződéssel biztosra vette minden egyes embere, az csak természetes volt. Hiszen ő bármibe kezdett, azt jó végre vezette, bármihez fogott, az sikerült! Hogyne tekintettek volna rá huszárjai oly határtalan, oly büszke bizalommal!

És a biztos siker, a dicsőséghez vezető úton a vezért s a csapatot egy tudat, egy jelszó vitte előre:

»Akadály nincs!«

Nem látták meg Pápánál a 8-as huszárok a magas palánkot az ijesztő mély úttal mögötte, nem a 10-esek a pécsi vizet, nem volt hadosztálya számára akadály sem a Gerencsér-patak, sem a Maros, sem a Béga! Átvitte őket mindenben vezérük szive, mely az ő mellükben is dobogott.

Kövezték őt mindenüvé és követnék őt ma is azok a honvéd huszárok, kiket egy külföldi nagyhatalom képviselője így vélt legjobban jellemezni: »Ezzel a csapattal az ördögöt hozom ki a pokolból!«

Ezzé tudta tenni mint lovassági felügyelő a rábizott csapatot!

Adlátus és főparancsnok.

Ő császári és apostoli királyi Felsége legfelsőbb hadurunk 1901 június havában a magyar honvédség főparancsnokának, József főherceg Ő fenségének adlátusává nevezte ki Klobučar Vilmos altábornagy úr ő nagyméltóságát.

A boldogemlékű főherceg 32 évi bölcs vezetése a fejlődés ösvényén tiszteletet parancsoló fokra emelte a magyar honvédséget.

De nincs megállapodás. A hatalmasságoknak fegyveres erejük gyarapítására és fejlesztésére irányuló szakadatlan, sőt fokozott törekvése a rohamosan fejlődő technikának alkotásait s az emberi haladás számos vívmányának egész sorát alkalmazza hadieszközül, hogy versenytársánál hatalmasabb fegyveres erővel léphessen fel a majdan elkövetkező döntő mérkőzésben.

Mint hogy a tökéletesbített hadiszerek és harceszközök a hadműveletek intézésére és a harcra is módosító hatást gyakorolnak: a fegyveres erőfeszítés világszerte fokozottabb, terhesebb feladatokat ró a vezetésre is, meg a csapatokra is.

A rohamos haladás közepette már az egymást űző találmányok értékelése, a legcélszerűbbek kiválasztása is olyan nagy felelősséggel járó feladat, amelynek sikeres megoldásához a katonai vezetés teljes összhangja, a vezető egyéniségek biztos ítélete és bölcs előrelátása az alapfeltétel.

A holt hadiszerek és fegyverek, bármily páratlanok és tökéletesek is, magukban véve haszontalan, sőt esetleg veszedelmes szerszámok, ha azokat avatott értelem nem használja.

Nem elég az, hogy a legújabb, a legmodernebb harc

eszközeit bírjuk, a teljes harckészséghez az is tartozik, hogy a modern harc eszközeivel élni, az ellenfelek hasonló berendezéseivel számítani, harcosainkat az ilyen harceszközökkel vívott harc minden követelményeire előkészíteni tudjuk.

A honvédség csapatjainak és seregtesteinek a harckészség elérésére irányuló munkálatait a honvéd főparancsnokság vezeti.

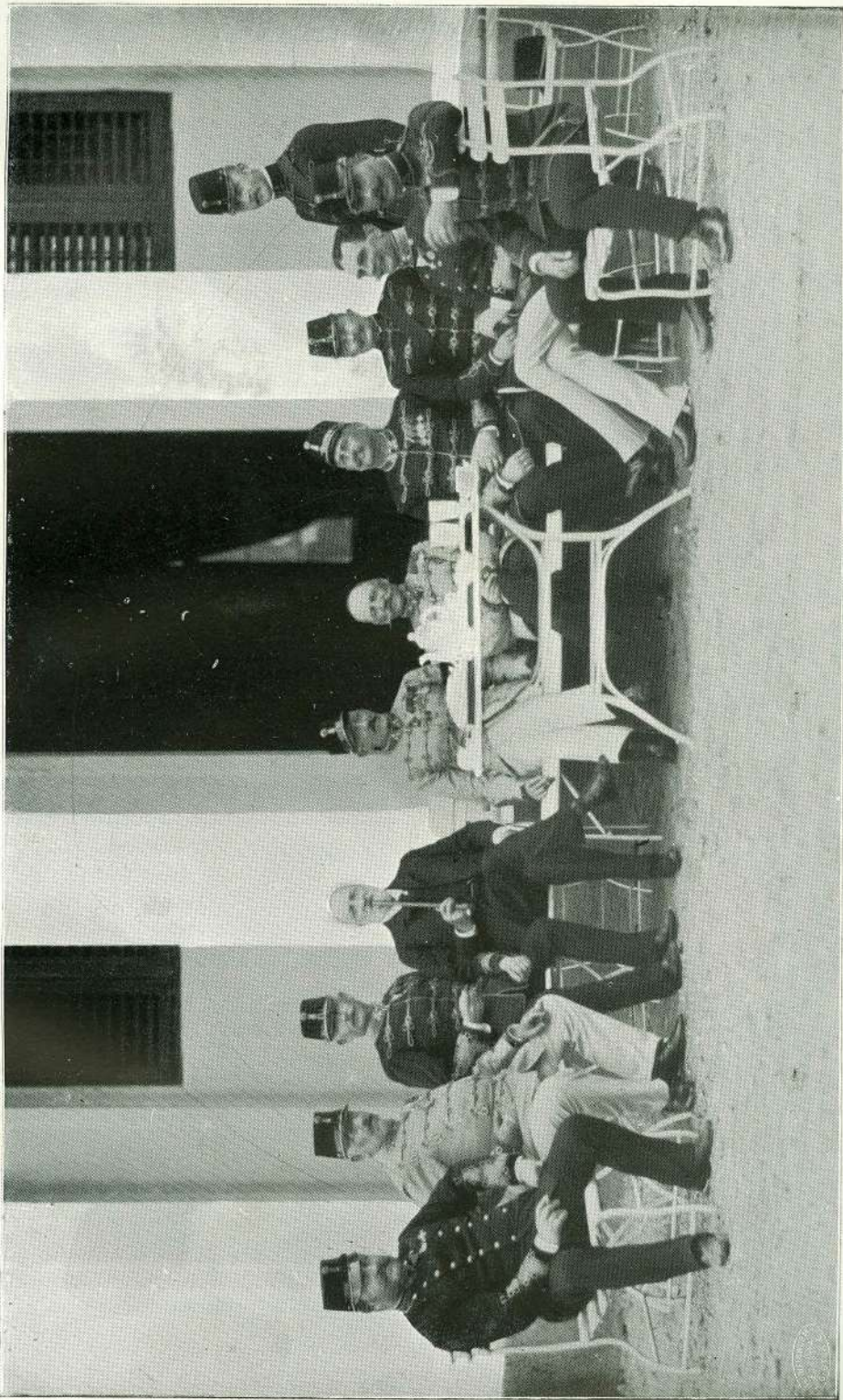
Ezen irányzó hivatásban ő a főparancsnoknak avatott munkatársa lett.

Magasztos hivatásuk teljesítésében összeforrott szellemük a tapasztalat és megfigyelés révén minden tétova kísérletezés nélkül megtalálta a helyes utat, értelmök az ítélet biztos tapintatával világosan meghatározta mind a vezetés, mind a végrehajtás által megoldandó újabb meg újabb feladatokat.

A vezérek munkáját teljes siker koronázza. Ő császári és apostoli királyi Felsége 1903 október 1-én kelt s József főherceg Ő Fenségéhez intézett legfelsőbb kéziratában kijelenti, hogy a honvédség kifejlődése immár a hadseregével egyenlő értékű.

Amikor pedig a sorsunkat intéző Gondviselés József főherceg ő fenségét, szeretett főparancsnokunkat magához szólította, a ránk szakadt súlyos veszteség felett érzett bánatunk enyhülést abban a megnyugtató tudatban talált, hogy nem jutottunk árvaságra, mert legfelsőbb hadurunk bölcsesége és érdemet méltányló kegyelme fenséges rokonának örökébe a hű munkatársat, a honvédség legelső vezérét: Klobučar Vilmos báró lovassági táronok úr ő nagyméltóságát állította.

Új állása már nem ruházhatta fel több tekintéllyel, mint amennyivel birt, ellenben szaporította kötelességeit, hat-

Az 1901. évi abai lovaskeretgyakorlatról.

ványozta felelősségérzetét. Bár értelem és kedély, s a legfelsőbb fokon kifejlett kötelességtudás egyaránt szakadatlan tevékenységre sarkallják, a teljes és közvetlen felelősség érzetének munkára és alkotásra serkentő hatása alatt sem fejthet ki nagyobb szorgalmat, nem tűzhet ki újabb célokat azoknál, amelyeket boldogult József főherceg ő fenségével közösen megállapítottak, s amelyek felé egyesült erővel törekedtek. Új állásában csak folytatnia kellett azt a munkát, melyet megdicsőült elődje oldalán megkezdett.

Felelősséggel terhes fontos állásában vezérlő szerepre termelt bátor szellem, nagy eszmék vezérlik. Lelkének tiszta és mély meggyőződéséből erednek azok az elvek és nézetek, amelyek cselekvését magasabb nézőpontból irányítják. Amit a maga érett tapasztalataiból igaznak, szükségesnek ismer fel, ahhoz következetesen, állhatatosan ragaszkodik.

Rendkívül éles megfigyelő tehetségével könnyen és hamar igazodik el a bonyolult kérdések útvesztői között. Biztosan különbözteti meg a való és álérdekeket, az igaz és fonák állapotokat. A fejlődés alakulásai közt világosan szemben tartja a célt. Ez a tisztánlátás és nyugodtabb vérmérséklet őrzik meg lelke nyugalma és tetterejének rugalmasságát akkor is, amikor a honvédség fejlesztésére üdvös és szükséges reformeszméknek és terveknek megvalósításáért, a célravezető eszközök megszerzéséért kell síkra szállania.

Szeretett főparancsnokunk helyettesének, nemes Jahl Gusztáv altábornagy úr ő nagyméltóságának támogatásával bölcseséggel, erős akarattal, törhetetlen kitartással, művészi kézzel végzi a honvédséget fejlesztő munkásságát.

A központi vezetés harmonikus összeműködése az

adminisztratív vezetés rendszabályainak a gyakorlati élet igényeihez a legszorosabb alkalmazkodása a legszerecsécsében egészíti ki e munkálkodást. Az eképpen létrejött összhangzó együttműködés célja:

a honvéd intézmény által életre keltett tömegeket a hadi működés minden feladataira kész, legmagasabb színvonalon álló seregtetekbe önteni.

Eszközei:

az értelmi, erkölcsi és fizikai erők fokozása, az egyeseknek, tisztikarnak, csapatnak, parancsnokoknak és vezetőknek hivatásukra nevelése, a honvédség katonai szellemének megőrzése.

A nagy feladatokat megértő, tette termett tisztikarra van első sorban gondja. Szive szerint való tiszt, használható dolgozótársa csak az lehet, akiben a katonai tudományokon uralkodó tudás humanisztikus műveltséggel párosul; akiben bátorság, elszántság és önfeláldozás, fenkölt érzület s mindezek koronájául férfijellem lakozik; aki a katonai szellemnek és erkölcsnek hű letéteményese, fentartója.

Minthogy lélekemelő ideálizmus vonul át lelki életén erre tanítja, buzdítja szüntelen környezetét, alárendeltjeit is, kiknek szemléi alkalmával középpontja s akik közvetlen szellemi hatása alatt vannak.

Kiváló gondot fordít az erkölcsi erők gyarapítására, fejlesztésére. Szüntelen hangoztatja, hogy az erkölcs a félénkbe bátorságot, a csüggedőbe lelkesedést önt, a fáradalmak, nélkülözés és szenvedések elviselésére erőt ad, a veszedelmekkel szembeszáll, önfeláldozásra képesít. Az erkölcs az erőket hatványozza, pótolja a fizikai, sőt részben az értelmi erőt is, de az erkölcsöt nem pótolhatja mi sem. S ha a katonát már a békeidei szolgálat kötelességeinek végzésére az erkölcs sarkalja: a háborúval

járó legterhesebb kötelességek teljesítésére csak a legmagasabb fokra fejlett erkölcsösség képesíti. Az erkölcsi rugók erősítése, edzése tehát a katonává nevelésnek legfontosabb feladata. Legfontosabb azért is, mert hiszen az erkölcsi irányzás: fegyelmezés. A fegyelem pedig jelenti a csapatnak egységes szellemét, minden egyes tagjának egybehangzó magaviseletét és egy irányba, közös célra törő haladását, működését.

De nemcsak erkölcsiséget, hanem erkölcsi derékséget követel. Mert ez a foglalója a tökéletes megbízhatóságnak, annak a tántoríthatatlan hűségnek, amelyen erejevesztetten törik meg minden kísértés, minden ellenséges támadás. Ez inkarnációja annak a szellemnek, amelynek az ősi erénybe vetett bizodalom jegyében fogant magyar honvédség minden tagjában, valamint egész szervezetében élni s munkálni kell.

A honvéd tisztikar a bensőséges tisztelet és igaz szeretet érzelmével kapcsolódott főparancsnokához. A főparancsnok az alárendeltjei szívéből feléje áradó rokonérzést szíve teljes melegével viszonzta, méltányosan szigorú, de mindig igazságos bánásmódjával maga iránt teljes bizodalmat, részrehajlatlan jóakaratóval alárendeltjeiről gondoskodó, javukat előmozdító munkálkodásával hálát fakasztott, amely hála aztán hovatovább tántoríthatatlan ragaszkodássá fejlett.

Miként a honvéd lovasság élén szűkebb keretek között, úgy az egész honvédség élén is csalhatatlan éleslátásával irányította a részek működését, midőn a tisztikar lelkes közreműködését biztosította az összegész céljaira.

A siker titka immár világosan áll előttünk; miként a lovasságnál kisebbben, úgy az egész honvédségnél is nem elégedett meg az irány kijelölésével, hanem megadta

fokozatosan, de mindig a kellő pillanatban az eszközöket is, amelyek a lelkiismeretes munkatársaknak lehetővé tették a cél elérését.

Így látjuk főparancsnoki működésének első éveiben a honvédség tábornokait és idősebb törzstisztjeit nagyobb gyakorló lovaglások keretében összegyűjteni és ez úton a kiképzés és vezetés egységét előkészíteni.

A csekély létszámú békekeretek nagy akadályát, alkalmas gyakorlóterek hiányát, a harcszerű lőterek számtalan bajait egy-egy kellő időben s mindig a viszonyok bölcs mérlegelésével intézett céltudatos rendszabályával tudta ellensúlyozni.

Ma már bátran mondhatjuk, hogy »nincs akadály« a m. kir. honvédségnél, mert miként a lovasság nem ismer nehézséget, akár lóháton, akár lóról szállva követi feladatát, úgy a gyalogság is mindig a gyakorlatias hadi cél felé törve, nem ismer nehézséget harcszerű kiképzetésének egyetlen feladatával szemben sem.

Csapat és vezetők vállvetett munkájukban csüggedetlen kitartással törnek előre, mert bizton érzik, hogy nem marad az meddő fáradozás, a kellő támogatást, a méltányos buzdítást mindig elnyerik akkor, amidőn annak ideje elérkezik.

A hivatás szeretete, az önzetlen, kitartó munka gyönyörűsége, a szívós akaraterő minden nehézséget legyőző, diadalmas erejének felismerése, az egyéni hajlamoknak, tetterőnek az összesség hasznára, a közös célra önként való szíves felajánlása: ezek azok a nagy kincsek, amelyeket a honvéd tisztikar főparancsnoka nemes példaadásából, de ha kellett, vaskövetkezetességű befolyásából is merített.

A honvéd intézmény fejlődésének ez a korszaka egyéniségének jellegét viseli,

Ígjos reménységgel nézhetünk a jövő elé, mert hiszen a célt igen, de akadályt nem ismerünk, s ha eszközeinkben erősödünk, az nekünk nem munkatöbbletet, hanem a sikerre való kilátás gyarapodását jelentheti csak.

Klobučar Vilmos báró lovassági tábornok úr őnagyméltósága ragyogó életpályájából a következő tanulság sugárzik felénk:

Habár vezérlő állásba mindnyájan nem is emelkedhetünk, nagyot, hogy általa nagygyá lehessünk, nem is művelhetünk, mindnyájunkban megvan a képesség arra, hogy hivatásunkat a legjobb tehetségünk szerint becsülettel betöltsük s kötelességünkhöz mindhalálíg hívek maradjunk. Aki eszményét a hű és kezdeményező kötelességteljesítésben találja, akár vezér, akár közharcos, életét áldozza: halandó ember többet nem tehet. Mindenik érdemes a haza elismerésére.

